

Z E L F S T A N D I G E N F O R U M

Position Paper Zelfstandigenforum

Inleiding

Het Zelfstandigenforum, bestaande uit Platform Zelfstandige Ondernemers, Stichting ZZP Nederland en Zelfstandigen Bouw, staat voor het gezamenlijk belang van meer dan 75.000 zelfstandige ondernemers en vormt daarmee een representatieve vertegenwoordiging van zelfstandigen. Het Zelfstandigenforum streeft naar een moderne arbeidsmarkt met maximale participatie van alle werkenden, waarin mensen zelf kunnen bepalen op welke wijze zij participeren, hetzij als werknemer, hetzij als zelfstandige ondernemer. Daarbij is participeren het uitgangspunt en de contractvorm slechts een afgeleide.

Zelfstandigen kiezen bewust voor het ondernemerschap, zijn zelf verantwoordelijk voor het resultaat van hun onderneming en bepalen zelf op welke wijze zij inkomensrisico's afdekken. Zij leveren als onafhankelijk ondernemer diensten aan consumenten en aan het bedrijfsleven tegen betaling op factuurbasis.

Het kabinet wil middels wetgeving een helder onderscheid kunnen maken tussen zelfstandigen en werknemers, zodat schijnconstructies worden voorkomen. De Wet DBA heeft dat heldere onderscheid niet kunnen maken. Daarom heeft het kabinet in de regeringsverklaring een aanzet tot nieuwe wetgeving opgenomen. De betrokken ministeries SZW, EZK en Financiën hebben o.a. het Zelfstandigenforum verzocht om een eerste reactie op enkele voorgestelde maatregelen, welke hieronder volgt. Uitgangspunt voor het Zelfstandigenforum is het stimuleren van gezond en duurzaam ondernemerschap en tegelijkertijd een effectieve aanpak van schijnconstructies. Maatregelen tegen schijnconstructies mogen echter niet belastend zijn voor de grote meerderheid (90 %) van de zelfstandige ondernemers, die op geen enkele wijze in enige vorm van schijnconstructie opereren.

De positie van zelfstandige ondernemers

De Wet DBA heeft zijn doel niet bereikt, doordat deze wet is gerelateerd aan het werknemersmodel, gebaseerd op het arbeidsrecht en daardoor volstrekt is vastgelopen in de uitvoering. Het arbeidsovereenkomstenrecht is bedoeld als wettelijk kader voor de relatie tussen werkgevers en werknemers. ZZP'ers kunnen niet worden beschouwd als een bijzonder soort werkenden, die moeten aantonen geen werknemer te zijn. Zelfstandige ondernemers hebben een eigen wettelijk kader nodig als tegenhanger voor de arbeidsovereenkomst. De pogingen om binnen het arbeidsrecht zelfstandigen te onderscheiden zijn gestrand op juridische haarkloverijen, onrust, afnemende rechtszekerheid en dalend vertrouwen in de overheid.

De voorgestelde maatregelen zijn voor een groot deel gebaseerd op het arbeidsrecht, net als voorheen de VAR, de BGL (die er nooit is gekomen) en de DBA, die nooit echt in werking is getreden. De zelfstandigenorganisaties hebben zowel bij de BGL als bij de Wet DBA nadrukkelijk aangegeven,

dat zelfstandigen, die bewust voor het ondernemerschap hebben gekozen, geen schade willen ondervinden van overheidsmaatregelen, die bedoeld zijn om problemen aan de onderkant van de arbeidsmarkt op te lossen. Het Zelfstandigenforum vraagt de overheid om een lerende houding aan te nemen om te voorkomen, dat opnieuw dezelfde fout het vertrouwen van zowel zelfstandigen als opdrachtgevers in de politiek ernstig kan beschadigen.

Het Zelfstandigenforum is van mening, dat een lerende houding niet kan leiden tot de voorgestelde maatregelen, die uitgaan van het arbeidsrecht, maar dat er nu snel een eigen rechtspositie voor ondernemers moet worden gezocht in de eveneens voorgestelde ondernemersovereenkomst. Deze ondernemersovereenkomst moet als gelijkwaardige tegenhanger van de arbeidsovereenkomst een wettelijke basis krijgen in het Burgerlijk Wetboek, zodat zelfstandigen en opdrachtgevers op rechtszekerheid kunnen rekenen.

Afbakening op basis van uurtarief, contractduur, “regulier werk”

Onderscheid maken op basis van uurtarief is typisch werknemersdenken en daardoor niet passend voor ondernemers, die meestal een opdracht uitvoeren tegen een aanneemsom en ook andere elementen in rekening brengen. De combinatie van tarief en contractduur voegt niets toe aan eenvoud en helderheid van dit instrument. Integendeel, de combinatie met een arbitrair begrip als “regulier werk” zorgt voor extra mist en kan zomaar aanleiding zijn tot uitsluiting van zelfstandigen in bepaalde beroepen door de overheid. Kan er nog sprake zijn van een vrije keuze voor het ondernemerschap, als de overheid deze keuze en daarmee het ondernemerschap beperkt?

Hoewel deze voorgenomen maatregel ondoelmatig, ingewikkeld en moeilijk te handhaven is te noemen, lijkt het ons wel van belang om “de onderkant” af te bakenen. Het gaat daarbij dan niet om uurtarief, maar wel om de vraag of de winst toereikend is om toekomstige inkomensrisico's, zoals bijvoorbeeld arbeidsongeschiktheid, naar behoren af te dekken. Is dat niet het geval, dan is er weinig perspectief op een duurzame onderneming. Een andere factor is gedwongen ondernemerschap. In dit segment worden naar het oordeel van het vorige kabinet de meeste schijnconstructies toegepast. Afbakening mag echter niet leiden tot gedwongen werknemerschap als gevolg van interpretatie van het arbeidsovereenkomstenrecht. Ook dat maakt het noodzakelijk, dat er een eigen rechtspositie voor ondernemers in het Burgerlijk Wetboek wordt vastgelegd.

Afbakening betekent, dat de groep, die noodgedwongen zelfstandig is en het hoofd net boven water kan houden, in beeld moet worden gebracht. Niet alleen om schijnconstructies te signaleren, maar vooral ook om deze groep werkenden sociaal te beschermen en een duurzaam inkomensperspectief te bieden. Het zijn de mensen, die in de crisisperiode niet bij de pakken gingen neerzitten, maar hardwerkend hun steentje hebben bijgedragen aan de economie. Zij waren niet terug te vinden in werkloosheidscijfers, zij deden geen beroep op uitkeringen, maar bleven meedoen. Als zij uiteindelijk niet zijn geslaagd als zelfstandig ondernemer, is het de maatschappelijke verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen om te zoeken naar een oplossing met perspectief voor deze groep.

De maatregel om “de onderkant” (en ook de “bovenkant”) af te bakenen op basis van o.a. uurtarief, is naar onze mening niet gelukkig gekozen, zal in de praktijk ondoelmatig uitwerken en zorgt niet voor helderheid en rechtszekerheid. Naar schatting zal het aandeel van de “Onderkant” uitkomen op ongeveer 10 %, het aandeel van de “bovenkant” komt eveneens uit op ongeveer 10 %. Als met een dergelijke afbakening schijnconstructies kunnen worden voorkomen en de “probleemgroep” kan worden geholpen, is er geen enkele noodzaak meer om extra generieke maatregelen te treffen voor de 80 % zelfstandige ondernemers in het “midden”.

De Opdrachtgeversverklaring als vervanger van de Wet DBA

De problematiek van schijnconstructies speelt zich voornamelijk af aan de onderkant van de

arbeidsmarkt, waar ook de prijsconcurrentie het grootst is. In de zoektocht naar doelmatige en handhaafbare maatregelen tegen dit fenomeen, heeft de overheid tot nu toe gekozen voor generieke maatregelen, die de overgrote groep zelfstandigen (900.000 huishoudens) hard hebben geraakt. Een effectieve en heldere afbakening van deze problematiek maakt een instrument als de Opdrachtgeversverklaring echter volstrekt overbodig. Het kan niet de bedoeling zijn om 900.000 huishoudens van zelfstandige ondernemers onnodig te belasten met een maatregel, die alleen maar rechtsonzekerheid en administratieve lasten veroorzaakt. Deze maatregel is bovendien volstrekt ondoelmatig, doordat opdrachtgevers uiteindelijk pas zekerheid achteraf krijgen en dat kunnen zij zich niet veroorloven.

De opdrachtgeversverklaring vertoont veel gelijkens met de BGL, die het licht gelukkig nooit heeft gezien omdat het voor de Belastingdienst onuitvoerbaar en niet handhaafbaar is gebleken. Als de beslisregels achter deze webmodule evenals bij de DBA opnieuw zijn gebaseerd op het arbeidsovereenkomstenrecht en een arbitraire interpretatie van bijvoorbeeld "werkgeversgezag", dan zal dit wederom ontaarden in juridische haarkloverijen en algehele onrustgevoelens bij ondernemers en opdrachtgevers.

De voorgenomen invoering van deze Opdrachtgeversverklaring is naar onze mening overbodig, ondoelmatig, onuitvoerbaar, niet handhaafbaar en gedoemd om te mislukken. Wij zien dan ook geen draagvlak voor medewerking aan de uitwerking van deze maatregel. Na het mislukken van de BGL en de DBA zal een derde foute maatregel het vertrouwen van ondernemers in de overheid alleen maar verder doen afnemen. Daarom wijst het Zelfstandigenforum invoering van de Opdrachtgeversverklaring nadrukkelijk af en verzoekt het Zelfstandigenforum de betrokken bewindslieden om zo spoedig mogelijk een wettelijke basis voor de Ondernemersovereenkomst te realiseren.

Samenvattend

- **Streef naar een moderne arbeidsmarkt met maximale participatie**
- **Maak plaats voor verschillende rechtsvormen met een vrije keuze van rechtsvorm**
- **Geen gedwongen ondernemerschap, eveneens geen gedwongen werknemerschap**
- **De ondernemersovereenkomst verdient een wettelijke basis als tegenhanger van de arbeidsovereenkomst.**
- **Los de problematiek van de "onderkant" op met perspectief voor participatie**
- **De opdrachtgeversovereenkomst is overbodig, ondoelmatig, niet uitvoerbaar en niet handhaafbaar. Maak niet voor de derde keer dezelfde fout, dat schaadt vertrouwen.**
- **Maak ruim baan voor de 900.000 zelfstandige ondernemers, die een belangrijke en vernieuwende stimulans vormen voor de economie en de participatie in de arbeidsmarkt van de toekomst.**

Hoogachtend,

Denis Maessen,
Voorzitter PZO

Maarten Post,
Voorzitter Stichting ZZP Nederland

Charles Verhoef,
Voorzitter Zelfstandigen Bouw